Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001794

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-05-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Салій Михайло Васильович
2. Mykhailo Salii

Кваліфікація: 11.00.02

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-8414-0438

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 106

Назва наукової спеціальності: Географія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Географія

Дата захисту: 20-06-2025

Спеціальність за освітою: географія України

Місце роботи здобувача: Коровійський ліцей Чернівецької міської ради

Код за ЄДРПОУ: 22849799

Місцезнаходження: вулиця Шкільна, 1-А, село Коровія, Чернівецький район, Чернівецька область, с. Коровія, Чернівецький р-н., 60410, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8768

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 39.21, 05.41, 05.61.35, 39

Тема дисертації:

1. Сучасні трансформаційні процеси Тернопільської обласної системи розселення та їх вплив на просторовий розвиток

2. Modern transformation processes of the Ternopil regional settlement system and their impact on spatial development

Реферат:

1. У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення науково-практичного завдання, спрямованого на всебічне дослідження трансформаційних процесів Тернопільської обласної системи розселення, її функціонування та впливу на просторовий розвиток транспортної мережі, соціальної інфраструктури, культурної та природоохоронної спадщини та розвитку туризму, фінансової спроможності громад та інших аспектів соціального та економічного становлення регіону. Актуальність теми дослідження

обумовлена змінами у суспільно-географічному житті в Україні, що відбулися після 2014 року. Разом із реформами, пов'язаними із децентралізацією влади (адміністративно-територіальною, освітньою, медичною, тощо) вони залишили свій відбиток на системоформуючих зв'язках між поселеннями в регіонах. Адже усталені зв'язки, які сформувалися між населеними пунктами за старого адміністративного устрою, посилені змінами функціонального призначення поселень змінили свій вектор. Такі переформатування спостерігаються у всіх областях України, й потребують наукового вивчення із новими підходами, які враховуватимуть просторові особливості їх розвитку та перспективні напрями в контексті майбутньої інтеграції до ЄС. Тернопільська область – обраний регіон дослідження, не є виключенням у визначенні таких змін, знаходячись на перетині транспортних шляхів національного та міжнародного значення. Не менш значимим фактором змін у демографічному розвитку регіону, а відповідно й у перерозподілі трудових ресурсів стала військова агресія рф. Від 2014 року Тернопільська область стала реципієнтом як для вимушено переміщених осіб (ВПО), так і для релокованих підприємств, що знову ж принесло певні зміни у розвиток обласної системи розселення. Варто відмітити й демографічні втрати через відтік мігрантів та деформацію у статево-віковій структурі мешканців. Вказані зміни у між поселенських зв'язках регіону посилилися наслідками пандемії COVID-2019, яка розпочалася в регіоні в березні 2020 року, та спричинила на тривалий час відсутність помітних транспортних та інших взаємозв'язків між громадами та центрами районних та обласної систем розселення. Тому тема дисертаційної роботи є досить актуальною, має теоретичне та значне практичне значення. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у встановлені впливу трансформаційних процесів, що відбуваються в останні роки в Тернопільській обласній системі розселення, а також її районних (Тернопільській, Кременецькій та Чортківській) та локальних (усі територіальні громади) на просторовий розвиток найбільш значущих сфер соціальної сфери (інфраструктури). Вихідними матеріалами для проведення даних досліджень слугували географічні атласи та карти, чинні проєкти та вже деякі затвердженні Стратегії розвитку області, районів та громад, геопросторові та картографічні дані веб-сервісів OpenStreetMap (OSM) та Google Maps, вільна кросплатформна геоінформаційна система, що складається з настільної та серверної частини: QGIS, в поєднанні з навчальною версією ArcGIS, літературні джерела, паспорти громад, які надали нам основну статистичну інформацію, матеріали Головного управління статистики в Тернопільській області, паспорти всіх громад. Основною проблемою під час написання роботи, виявилася відсутність багатьох статистичних показників на рівні громад, через військові дії рф. Проте використання наявних статистичних показників та інших методів дослідження дозволили виконати усі поставлені завдання та отримати науковообгрунтовані та достовірні висновки. Теоретичне значення даних досліджень полягає у тому, що запропонована удосконалена методика комплексного суспільно-географічного дослідження систем розселення різних рівнів, за допомогою традиційних та сучасних геоінформаційних методів, яка може бути використана при аналогічних дослідженням в інших регіонах як держави, так і в інших країнах. Також в роботі поглиблено розуміння впливу змін у розселенні населення на просторовий розвиток громад, районів та регіону зокрема.

2. The dissertation provides a theoretical generalization and a new solution to the scientific and practical task aimed at a comprehensive study of the transformation processes of the Ternopil regional settlement system, its functioning and impact on the spatial development of the transport network, social infrastructure, cultural and environmental heritage and tourism development, financial capacity of communities and other aspects of the social and economic development of the region. The relevance of the research topic is due to the changes in socio-geographical life in Ukraine that have occurred after 2014. Together with the reforms associated with the decentralization of power (administrative-territorial, educational, medical, etc.), they have left their mark on the system-forming connections between settlements in the regions. After all, the established connections that were formed between settlements under the old administrative system, reinforced by changes in the functional purpose of settlements, have changed their vector. Such reformatting is observed in all regions of Ukraine and requires scientific study with new approaches that will take into account the spatial features of their development and promising directions in the context of future integration into the EU. Ternopil region – the selected region of the study, is no exception in determining such changes, being at the intersection of transport routes of national and

international importance. No less significant factor in the changes in the demographic development of the region, and accordingly in the redistribution of labor resources, was the military aggression of the Russian Federation. Since 2014, the Ternopil region has become a recipient for both forcibly displaced persons (IDPs) and relocated enterprises, which again brought certain changes to the development of the regional settlement system. It is also worth noting the demographic losses due to the outflow of migrants and deformation in the sex and age structure of residents. The above-mentioned changes in the inter-settlement relations of the region were exacerbated by the consequences of the COVID-2019 pandemic, which began in the region in March 2020, and caused a long-term absence of noticeable transport and other interconnections between communities and centers of district and regional settlement systems. Therefore, the topic of the dissertation is quite relevant, has a theoretical and significant practical significance. The scientific novelty of the dissertation research lies in establishing the impact of transformation processes taking place in recent years in the Ternopil regional settlement system, as well as its district (Ternopil, Kremenets and Chortkiv) and local settlement systems (all territorial communities) on the spatial development of the most significant areas of the social sphere (infrastructure). The source materials for conducting these studies were geographical atlases and maps, current projects and some of the approved Development Strategies for the region, districts and communities, geospatial and cartographic data from the OpenStreetMap (OSM) and Google Maps web services, a free cross-platform geographic information system consisting of a desktop and server part: QGIS, combined with the educational version of ArcGIS, literary sources, community passports, which provided us with basic statistical information, materials from the Main Department of Statistics in Ternopil region, and passports of all communities. The main problem when writing the work was the lack of many statistical indicators at the community level, due to the military actions of the Russian Federation. However, the use of existing statistical indicators and other research methods allowed us to complete all the tasks set and obtain scientifically sound and reliable conclusions. The theoretical significance of these studies is that an improved methodology for a comprehensive socio-geographic study of settlement systems of different levels, using traditional and modern geoinformation methods, has been proposed, which can be used in similar studies in other regions of both the state and other countries. The work also deepens the understanding of the impact of changes in population settlement on the spatial development of communities, districts and the region in particular.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Заблотовська, Н., Данілова, О., & Салій, М. (2022). Особливості розселення населення Тернопільської області в контексті нового адміністративно-територіального устрою. Часопис соціально-економічної географії, 32, 52-60. (особистий внесок автора: проаналізовано густоту розміщення населення, розраховано коефіцієнт урбанізованості та індекс територіальної концентрації населення, виконано картографічні матеріали)
- Салій, М. (2022). Вивчення поселенської мережі Тернопільської області, шляхом здійснення типізації населених пунктів. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія, (838), 100-117.
- Салій, М. (2023). Кременецька районна система розселення та особливості її трансформації в умовах децентралізації. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія, 54(1), 95-108.

- Салій, М. (2023). Чортківська районна система розселення та особливості трансформації в умовах адміністративно-територіальної реформи. Часопис соціально-економічної географії, 35, 60-72.
- Салій, М. (2024). Сучасні трансформаційні процеси Тернопільської районної системи розселення. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія, (847), 169-180.
- Салій, М. В. Аналіз особливостей розміщення населення Тернопільської області в контексті нового адміністративно-територіального поділу. Географічна наука і освіта у вимірах XXI століття (присвячена 150-ій річниці від дня народження Володимира Гнатюка): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців (м. Тернопіль, 13 травня 2021 р.). Тернопіль, 2021. С. 26-30.
- Заблотовська Н.В., Салій М.В. Структурні зміни в Тернопільській субрегіональній системі розселення у період адіміністративно-територіальної реформи. Географічні діалоги на перехресті практики і теорії: збірник матеріалів І Регіональної науково-практичної конференції (18 червня 2021 р.). Івано-Франківськ: ПРІНТ-ДІАС, 2021. С. 19-21. (особистий внесок автора: опрацьовано статистичні матеріали, здійснено аналіз адміністративного складу Тернопільського та Чортківського районів)
- Данілова О., Заблотовська Н., Салій М. Значення природних умов у формуванні поселенської мережі Тернопільської області. «Професор Юрій Полянський: від плакорів Поділля до засніжених Анд»: матеріали Всеукраїнського онлайн-семінару, приуроченого 130-річчю з дня народження географа, геолога, археолога Полянського Юрія Івановича (27-28 травня 2022 р.). Тернопіль: Вектор, 2022. С. 139-143. (особистий внесок автора: здійснено аналіз топографічних типів поселень Тернопільської області)
- Салій М. Особливості розселення населення новоутвореного Чортківського району в контексті реформи Адміністративно-територіального устрою. Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених присвячена 90-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 16-18 травня 2024 р.). Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 282-284.
- Сміт О., Салій М.. Особливості просторового планування територіальних громад Чортківського району Тернопільської області. Природа і суспільство: виклики і поступ. Матеріали міжнародної наукової конференції присвяченої 80-річчю географічного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича (м. Чернівці, 11–13 жовтня 2024 р.). Чернівці :Чернівец. нац. ун-т, 2024. С.176-178. (особистий внесок автора: здійснено аналіз розподілу громад Чортківського району за площею та чисельністю населення)

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: розвиток територіальних громад тернопільської області

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U004086 0121U100332

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заблотовська Наталія Василівна

2. Natalya Zablotovska

Кваліфікація: к. геогр. н., доц., 11.00.02

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-7669-6118

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пилипенко Ігор Олегович
2. Ihor Pylypenko

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.02

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-6640-1163

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Херсонський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125609

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 27, Херсон, 73003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Царик Любомир Петрович
2. Liubomyr Tsaryk

Кваліфікація: д.геогр.н., професор, 11.00.11

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-0944-1905

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дарчук Костянтин Вікторович

2. Kostiantyn Darchuk

Кваліфікація: к. геогр. н., доц., 11.00.02

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-6164-6954

Додаткова інформація: ;https://orcid.org/0000-0001-6164-6954

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Джаман Василь Олексійович

2. Vasyl Dzhaman

Кваліфікація: д.геогр.н., професор, 11.00.02

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-9188-3325

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Костащук Іван Іванович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Костащук Іван Іванович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Салій Михайло Васильович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна